

Avelsrapport med uppföljning av aveln 2024

Fastställd av styrelsen 2025-05-11

Avelskommitténs arbete under året

Tidigare har Avelsrapporten inklusive uppföljning av aveln lämnats som en bilaga till verksamhetsberättelsen. Avelskommittén har bedömt att en så omfattande uppföljning av aveln inte kan slutföras under februari vilket krävs om den ska ingå i klubbens verksamhetsberättelse. Dels har vi svårt att hinna med och dels är siffrorna i SKK:s Avelsdata då fortfarande något osäkra. Därför har vi valt att lämna en kortare rapport enligt gängse modell för andra verksamheter i verksamhetsberättelsen och låta denna uppföljning bli ett eget senare dokument.

Kommittén har under året bestått av Rigmor Långström, ansvarig i styrelsen, samt Margareta Edman (till och med januari), Birgitta Himreus, Susanne Nilsson och Tina Ratcovich. I november anslöt Anita Aronsson.

Avelskommitténs uppdrag enligt verksamhetsplanen

Omvärldsbevakning

- Bevaka avelsfrågor på det generella planet; dvs. inte bara rasspecifikt.
- Bevaka det rasspecifika med ett internationellt perspektiv.

Kommittén har även detta år haft fokus på de generella avelsfrågorna. SKK:s avelsseminarium i november 2022 signalerade att ett paradigmskifte är på gång när det gäller synen på genetisk variation inom raserna. Detta kräver nytänkande på alla plan. Årets avelskonferens hade, liksom förra årets, sin tyngdpunkt här. Fortsatt rådde stor enighet om att prioritera en så bred avelsbas som möjligt i syfte att bevara genetisk variation.

Information till klubbens medlemmar via Welshnytt

Övergripande information har presenterats i tidningen. På hemsidan har publicerats de dokument som ger fördjupning. Sammanställningar av resultat avseende HD-röntgen, ögonlysningar och gonioskoperingar publiceras dock inte längre i WelshNytt. Dessa data finns lätt tillgängliga på SKK Avelsdata.

Den rasspecifika avelsstrategin (RAS)

SKK fastställde vårt förslag till ny RAS i slutet på mars 2023. Uppföljning av RAS, i de delar som inte ingår i Avelsrapporten, gjordes senast i november 2023. Uppföljning avseende 2024 gjordes i mars 2025.

Anordna en avelskonferens

Denna genomfördes den 13 april 2024. Fokus på genetisk variation samt fortplantningsstatus.

Revidera WSSK:s ögonpolicy

Vi har avvaktat med att revidera Ögonpolicyn med anledning av SKK:s nya ögonintyg väntades komma (det skedde sedermera den 3 februari 2025 varvid WSSK:s regler omarbetades).

Glaukomprojektet

Svagt gehör från uppfödarkåren att bidra med fall. Vi har därför valt att själva leta upp fall på olika sätt. Detta är inte optimalt.

Valpförmedlingen

Löpande stöd till valpförmedlingen har lämnats.

Löpande arbete

Förfrågningar från allmänheten och medlemmar har besvarats.

Följa upp aveln i enlighet med den uppföljningsplan som styrelsen beslutade 2023

Avelsrapportens uppföljning följer den uppföljningsplan som styrelsen fastställde 2023.

Övrigt

Avelskommittén har på uppdrag av styrelsen förberett och genomfört WSSK:s del av exteriördomarkonferensen 2024. Det innefattar framtagande av domarkompendium, visning av hundar för filmning samt en presentatör från klubben (Karin Brostam Berglund). Konferensen var digital och hela presentationen filmades för visning på konferensen.

Rigmor Långström ingick i SSRK:s arbetsgrupp för genomförandet och hade till sin uppgift att ansvara för utvärderingen av konferensen. Utvärderingsrapport togs fram.

Uppföljning av aveln

1. Läsanvisning

De kommande avsnitten innehåller uppföljning i enlighet med styrelsens beslutade plan.

I kommentarer och analyser till de olika avsnitten nedan finns en hel del funderingar samt slutsatser som kanske inte alltid är stabilt underbyggda. Meningen är de ska väcka intresse och debatt i förhoppningen att vi i kommittén ska få inspel från medlemmarna. Detta till gagn för vårt fortsatta arbete med avelsfrågorna.

Alla data är hämtade från SKK Avelsdata. Vissa delar har vi räknat så att säga för hand. Det kan finnas enstaka felräkningar men troligtvis bara på marginalen.

2. Population

2.1 Registreringar inklusive importer de senaste fem åren

Antal reg/år	2020	2021	2022	2023	2024
Tikar (varav importer)	304 (3)	312 (3)	227 (6)	166	155 (1)
Hanar (varav importer)	305 (2)	306 (3)	276 (2)	192 (1)	192
Totalt	609 (5)	618 (6)	503 (8)	358 (1)	347 (1)

2.1.1 Kommentar

Ingen större förändring från föregående år 2023. Under hela 2000-talet låg antalet stadigt runt 350. Noterbart är också ett avsevärt fler hanvalpar än dito tikar 2022 - 2024.

2.2 Antal kullar och genomsnittlig kullstorlek de senaste fem åren

	2020	2021	2022	2023	2024
Antal kullar	105	100	87	59	60
Antal valpar	609	618	503	337	367
Snitt	6,1	5,8	5,9	5,7	6,1

2.2.1 Kommentar

Genomsnittlig kullstorlek håller sig som vanligt runt 6.

2.3 Analys

Den kraftiga ökningen 2020 – 2021 av antalet födda valpar kan från avelssynpunkt vara bra eller dåligt. Kan vara bra om vi har breddat aveln. Kan vara dåligt om vi har använt sämre avelsdjur än tidigare. För det fall vi använt sämre avelsdjur behöver det inte påverka vår avel framåt när produktionen av valpar nu har återgått till mer normala siffror. I det läget lär vi inte fortsatt använda sämre avelsdjur utan kan plocka russen ur kakan. Så ur ren avelssynvinkel behöver ökningen inte vara något negativt utan snarare då positivt.

Det är positivt att welsharna får ganska stora kullar i förhållande till sin storlek. Det bidrar till att valpningarna oftast är okomplicerade.

3. Avelsbredd

3.1 Inavelstrend de senaste fem åren

Beräknad över 5 generationer.

	2020	2021	2022	2023	2024
Inavelsökning	2,1%	1,9%	1,6%	1,6%	1,8%

3.1.1 Kommentar

Inavelsökningen understiger SKK:s rekommendation om *högst* 2,5 %.

I Avelsdata används begreppet ”inavelsgrad” när det som egentligen avses är inavelstrend; dvs. den *ökning* av inaveln som skett under perioden. I all rasavel ökar ständigt inavelsgraden. För de flesta raser ligger den faktiska inavelsgraden runt 25 %. För welsh springer spaniel är den 27 - 28 %. Detta enligt en amerikansk vetenskaplig studie som gjorts med hjälp av DNA-analyser.

3.2 Antal hanar och tikar som använts i aveln samt uträknad kvot

Enligt Avelsdata har det fötts 60 kullar efter 60 tikar och 42 hanar. Det ger en kvot på 0,70. Om lika många hanar som tikar används blir kvoten 1. Det är eftersträvänsvärt med en hög kvot.

	2020	2021	2022	2023	2024
Kvot	0,63	0,63	0,71	0,61	0,70

Jämförelsetal:

90-talet: genomsnitt 0,72

00-talet: genomsnitt 0,69

10-talet: genomsnitt 0,68

3.2.1 Kommentar

Kvoten har således varit svagt sjunkande under de senaste decennierna. Hittills under 20-talet har kvoten sjunkit till sammanlagt 0,66. Resultatet för 2024 om 0,70 skulle kunna ses som ett steg i rätt riktning (se dock nedan under Analys).

3.3 Hanhundsanvändning

3.3.1 2024

Under året föddes 60 kullar. Fem hanar har haft 3 kullar. Åtta hanar har haft 2 kullar. Resterande 29 hanar har haft en kull vardera. De *fem* hanar som haft flest valpar under 2024 är fäder till 27 % av valparna. Detta kan jämföras med 2023 där *fem* hanar var fäder till 28 % av valparna.

3.3.2 2020 – 2024

Under perioden föddes 411 kullar. Tre hanar har haft 11 - 12 kullar vardera och 8 hanar har haft 6 - 8 kullar vardera. De tre hanar med 11 - 12 kullar var fäder till 8,4 % av födda valparna under perioden. De åtta hanar med 6 - 8 kullar var fäder till 13,1% av födda valpar under perioden. Detta kan jämföras med 2023 där fem hanar med 10 - 14 kullar var fäder till 13,7 %.

3.3.3 Kommentar

Avelsbredden på hanhundssidan har ökat något – om man bara ser på individnivå (se vidare under Analys). Information om vilka avelshanarna är finns i WelshData och SKK Avelsdata.

3.4 Analys

Inavelsökningen har legat något högre 2019 – 2021 samt 2024. Illustrativt är år 2024. Samtidigt som hanhundskvoten ökade (fler hanhundar användes i avel) så steg inavelsökningen. Vi ska inte stirra oss blinda på hur många individer som används i aveln. En viktig faktor är hur avelshanarna, och för den delen även -tikarna, är besläktade med varandra.

4. Statistik HD och ögon

4.1 Röntgade höftleder under perioden 2019-01-01 – 2024-12-31

Diagnos	2019	2020	2021	2022	2023	2024
HD grad A	51 (31%)	78 (37%)	83 (32%)	89 (30%)	75 (37%)	42 (34%)
HD grad B	70 (42%)	88 (42%)	114 (43%)	124 (42%)	87 (43%)	53 (42%)
HD grad C	32 (19%)	38 (18%)	49 (19%)	55 (19%)	35 (17%)	21 (17%)
HD grad D	11 (7%)	5 (2%)	17 (6%)	21 (7%)	6 (3%)	9 (7%)
HD grad E	3 (2%)	2 (1%)	0	3 (1%)	1 (0,5%)	0
<i>Totalt antal undersökta hundar/år</i>	167	211	263	292	204	125

4.1.1 Kommentar

Hundar med C, D och E utgör för respektive år: 28% - 21% - 25% - 27% - 20,5% - 24%.

Antalet D och E individer ligger relativt konstant över tid. Varierar mellan några få % upp till cirka 10%.

4.2 Röntgade armbågar under perioden 2019-01-01 - 2024-12-31

Diagnos	Antal
ED ua (0)	222
ED grad 1	5
ED grad 2	1

4.2.1 Kommentar

Antalet undersökta hundar är för sparsamt för att medge annan analys än att denna åkomma är ovanlig inom rasen.

4.3 Ögonresultat under perioden 2018 - 2024

4.3.1 Ögonlysning 2024-01-01 2024-12-31

Av störst intresse är 9 fall av *Distichiasis*. Därutöver 5 fall av *PPM iris-iris lindrig* och enstaka fall olika former av *katarakt* – dessa diagnoser gäller antingen endast en enstaka hund eller är av sådan karaktär att de saknar betydelse för aveln.

4.3.2 Ögonlysning 2019 – 2024

De mest frekventa anmärkningarna var 59 fall av *PPM iris-iris, lindrig*, och 77 fall av *distichiasis*. Det förekom 21 fall av *katarakt, partiell cortex, främre Y-söm, ärftlig*, där alla utom en var lindrig. Ett stort antal övriga diagnoser rörande fåtaliga fall förekom. Det registrerades inget fall av glaukom (se vidare nedan under Analys).

4.3.3 Kommentar

Det är oklart hur resultatet ”utan anmärkning” från ögonlysning registreras i de fall hunden samtidigt har gonioskopiundersökts med anmärkning. Ibland registreras bara PLD-anmärkningen men inget ”UA” från ögonlysningen. Ibland registreras bådadera. Siffror kring antalet ögonlysta utan anmärkning kan därför antas vara felaktiga. Alltså om man räknar bara dem som uttryckligen anges vara UA. Vi redovisar därför inte antal eller andel som fått utan anmärkning som resultat.

Listan med anmärkningar blir längre för varje år. För många diagnoser vet vi föga om eventuella ärftliga faktorer. Och somliga anmärkningar tycks inte påverka hunden alls; t.ex. *PPM iris-iris lindrig*.

Registreringarna av *distichiasis* anger inte allvarsgraden. Här återfinns allt från helt besvärsfria ögon till fall som kräver veterinärt ingrepp. Denna diagnos är ändå den av dem här redovisade, utöver glaukom, som det finns anledning att avelsmässigt vara mest uppmärksam på.

Vissa åkommor som finns med i ögonprotokollet diagnostiseras oftast i andra sammanhang än ögonlysning och finns då inte med bland resultaten här ovan. Det gäller t.ex. entropion och glaukom. Det är svårt att ge en korrekt bild av förekomst av akuta sjukdomsfall, då de bara registreras om den akuta behandlingen råkar utföras av en ögonspecialist. Statistik från försäkringsbolag indikerar att förekomsten av glaukom ökar. Sjukdomen är dock ovanlig.

4.3.4 Gonioskopiundersökta 2024

PLD normal:	17
PLD < ½ :	3
PLD ½ - ¾ :	3
PLD ¾ - total, flödeshål:	2

4.3.5 Gonioskopiundersökta 2019 - 2024

Antal undersökta	244
PLD, normal	160
PLD < ½	38
PLD ½ - ¾	23
PLD ¾ - total, flödeshål	23

4.3.6 Kommentar

Antalet undersökta är för litet för att medge någon djupare analys. Konstateras kan dock att andelen med anmärkning under perioden är så hög som 34,4 %. Det råder oklarheter kring såväl ärftlighet bakom anmärkningarna som både korrelation och orsakssamband i förhållande till utvecklande av glaukom. De högre värdena får dock anses innebära att en missbildning av ögat föreligger. Emellertid finns fler delar av ögat som bidrar till samma funktion och som kan antas kompensera för de brister som kan iakttas vid gonioskopi. I annat fall borde förekomsten av glaukom vara avsevärt högre än den är. Glaukom är trots allt en ovanlig sjukdom inom rasen även om antalet fall har ökat.

4.4 Analys

Här ovan handlar det om de få delar av hela hundens hälsotillstånd som är föremål för särskild undersökning med åtföljande central registrering. Den hälsoenkät vi gjort under 2021 ger indikationer på att hud- och öronåkommor upplevs som ett större bekymmer för hundarna. Men allt det som ligger utanför det som registreras centralt är svårt att följa upp på sådant sätt att vi kan få ledning i avelsarbetet på övergripande nivå.

HD har vi haft fokus på allt sedan 1980-talet men resultaten blir ganska likartade decennium efter decennium. Vår hälsoenkät gav inga indikationer på kliniska besvär i form av hältor. Mot den bakgrunden har vi påbörjat en utvärdering av hälsoprogrammet avseende HD. Omkring 20 % av undersökta djur erhåller HD grad C. Traditionellt har dessa hundar i princip helt utestängts från avel. SKK:s stora genomlysning av ämnet för några år sedan visar att dagens röntgenmetodik inte förmår påvisa en skarp gräns mellan resultat B och C. Ibland kan en "C"-hund från avelssynpunkt vara att föredra framför en "B"-hund även om man enbart ser till blivande avkommors förväntade resultat vid röntgen. I sammanhanget kan det vara bra att granska det tilltänkta avelsdjurets släktingars resultat. HD-resultat är vidare inte enbart genetiskt betingat. Sen beror ledhälsan inte endast på resultat från röntgen. Och sen har vi alla andra önskvärda egenskaper att ta hänsyn till. Avelsarbete är fortfarande mer konst än vetenskap.

De registrerade ögondiagnoserna blandar stort och smått. Somligt är mycket allvarliga åkommor medan annat inte påverkar den enskilda hunden på iakttagbart vis. *PPM iris-iris lindrig* och *distichiasis* är de vanligaste diagnoserna. Den förstnämnda lär inte påverka hunden. Den sistnämnda kräver i vissa fall operation men i andra fall är hunden besvärsfri. *Katarakt, partiell cortex, främre Y-söm* anses inte påverka synen märkbart. Övriga diagnoser är fåtaliga. Det finns dock skäl att vara uppmärksam på allvarligare diagnoser, som t.ex. *glaukom* och *entropion*, som oftast upptäcks i andra sammanhang än officiell ögonlysning.

En stor andel av hundarna får anmärkning vid gonioskopi. Avelskonferensen 2023 gav oss kunskaper främst om sjukdomen glaukom och om vad som undersöks vid gonioskopi. Frågan om hur PLD-anmärkningar ska bedömas genetiskt och avelsmässigt har vi fortfarande inte tillräcklig kunskap för att bedöma.

5 Statistik avelsdjuren

5.1 Läsanvisning

Siffrorna avser antalet kullar varför ett och samma avelsdjur kan ingå flera gånger.

5.2 Föräldradjurens resultat vid höftledsröntgen

Föräldjurens HD-status	2020	2021	2022	2023	2024
A+A	26	21	19	13	9
A+B	48	46	44	25	31
B+B	26	23	14	12	11
A+C	3	7	6	5	5
B+C	1	3	4	1	3
C+C	0	0	0	0	0
Kullar A+A, A+B, B+B	97%	90%	89%	88%	84%

5.2.1 Kommentar

A+B betyder att en förälder (tik/hane) har resultat A och den andra har B (tik/hane). En kull 2024 utgår eftersom faderns röntgenresultat inte finns registrerat i SKK:s Hunddata.

5.3 Föräldradjurens resultat vid ögonlysning

Här har tidigare gjorts ett försök till noggrann redovisning av föräldradjurens resultat från ögonlysning. Det har emellertid visat sig vara omöjligt att få fram säkra data. Jämför avsnitt 4.3.3. Detta ingår därför inte längre i uppföljningsplanen.

5.4 Gonioskopiundersökta

Båda föräldrar otestade

2021: 40 kullar. **2022:** 43 kullar. **2023:** 28 kullar. **2024:** 28 kullar.

Båda föräldrar testade

2021: 30 kullar. **2022:** 19 kullar. **2023:** 18 kullar. **2024:** 17 kullar.

En av föräldrarna testad

2021: 28 kullar. **2022:** 23 kullar. **2023:** 12 kullar. **2024:** 14 kullar.

5.4.1 Kommentar

Den spontana reflektionen kring frekvensen av testning är att populationen tenderar att uppdelas i två grupper. I den ena gruppen avlar man enbart på otestade föräldradjur och i den andra väljer man att avla endast på testade föräldradjur. Den blandade gruppen är under perioden avsevärt mindre. Nu finns det förstås även andra anledningar till att aveln ofta tenderar att ske i subgrupper där uppfödarna har något gemensamt.

Det är lätt att förstå uppfödarnas skilda förhållningssätt till gonioskopering av avelsdjuren. Detta mot bakgrund av de oklarheter som finns kring ärftlighet bakom PLD-anmärkningar. Oklarheter råder även om PLD-anmärkningarnas korrelation och orsakssamband i förhållande till utvecklande av glaukom även om det får anses stå klart att en hund utan någon större anmärkning inte spontant drabbas av glaukom. De högre värdena får dock anses innebära att en missbildning av ögat föreligger. Den bristen kan dock kompenseras av andra delar av ögat som bidrar till samma funktion.

Oavsett anledning är det olyckligt om avelsbredden snävas in genom en uppdelning av populationen i grupper med följd att tillgänglig genetisk variation inom rasen inte nyttjas.

5.5 Analys

När det gäller HD har föräldrarna nästan genomgående bra höftledsstatus och så har det sett ut sedan lång tid tillbaka. Mot bakgrund av att totalen med anmärkning hos röntgade hundar decennium efter decennium med enstaka undantag hamnar mellan 20 och 30 % bör man ställa sig frågan om detta hälsoprogram medför avsedd nytta. Den påbörjade utvärderingen av hälsoprogrammet förväntas ge underlag för en djupare diskussion kring detta.

I fråga om föräldrarnas resultat vid ögonlysning kan kort och gott konstateras att registreringarna i Avelsdata är alltför osäkra för att medge någon analys. Därutöver gäller att ett antal av diagnoserna inte tycks påverka hundarna och för än fler är den ärftligheten okänd. Den största utmaning vi har rör användningen av gonioskopering och hur vi avelsmässigt ska förhålla oss till resultaten.

I nuvarande uppföljningsplan för aveln är uppföljning av avelsdjurens meriter borttagen. Det är tveksamt vilken nytta vi har av statistiken för avelsdjurens meriter. De allra flesta avelsdjur meriteras genom pris på utställning. De flesta av våra uppfödare är väl förtrogna med rasstandarden när det gäller utseendet och är kapabla att göra bedömningen själva. Därtill kommer att vi i RAS har valt att inte ha något strategiskt mål när det gäller exteriör. Den saken är alltså lågprioriterad.

Det är alltför få som meriteras genom jaktprov för att det ska ha någon betydelse för avelsarbetet på övergripande nivå. Uppfödare m.fl. behöver öka sina kunskaper om vilka medfödda egenskaper som lägger grunden för en god stötande och apporterande hund och hur man kan bedöma dessa utan att träna hunden för jaktprov. Det är de egenskaperna som ger oss en härlig, sportig och följsam sällskapshund som är lätt att träna för många olika aktiviteter.

6 Uppfödare under året

6.1 Läsanvisning

Denna uppföljning innefattar inte någon värdering. Syftet är att få en grund för bedömningar av vilka insatser från klubbens sida som kan vara lämpliga utifrån uppfödarnas erfarenhet. Denna uppföljning blir också grovmaskig. Den tar ingen hänsyn till uppfödarens erfarenheter från uppfödning av andra raser eller djurslag och inte heller till teoretisk utbildning på området.

Siffrorna utgår från antal *registrerade* kullar. De har tagits fram för hand så någon enstaka felräkning kan finnas.

6.2 Uppfödare under året

Föregående års siffra inom parentes.

Kennlar med debutkull under året

Antal kennlar: 1 (2).

Uppfödare utan kennelnamn

Antal uppfödare: 1 (2).

Kennlar med färre än fem tidigare kullar

Antal kennlar: 7 (4).

Kennlar med tre eller fler kullar under året

Två kennlar hade 4 kullar vardera (2023: en kennel hade 4 kullar).

Två kennlar hade 3 kullar vardera (2023: två kennlar hade 3 kullar vardera).

Övriga kennlar

35 kennlar hade 1 – 2 kullar vardera (2023: 36).

Avelsdjur under året

60 olika tikar och 42 hanhundar (2023: 59 olika tikar och 46 hanhundar)

6.3 Analys

En stor majoritet av uppfödarna har färre än tre kullar om året. Och många har inte kullar varje år. Detta medför utmaningar när det gäller det långsiktiga avelsarbetet. Särskilt i fråga om att hålla nere inavelsgraden och att undvika en alltför smal avelsbredd på hanhundssidan. Varje enskild uppfödare strävar ju efter bästa möjliga resultat i det fåtal kullar de föder upp. Man väljer gärna hanhundar som har tidigare avkommor som hunnit visa framfötterna och kunnat utvärderas. Det är förväntat. Men det medför risker när det gäller avelsbredden avseende hanhundar som tenderar att bli snäv. Å andra sidan bidrar man till bredare avelsbas när det gäller tikar.

7 Uppföljning i övrigt kopplad till RAS

Förslag till ny RAS beslutades av styrelsen i september 2022. Förslaget fastställdes av SKK i slutet på mars 2022. Innehållet i denna uppföljning motsvarar till stora delar de krav som finns i nya RAS. Därutöver görs en särskild uppföljning av de delar av RAS som inte ingår i detta dokument. Det dokumentet finns på hemsidan under Avel/RAS.

Tidigare RAS saknade plan för uppföljning. En särskild granskning/uppföljning gjordes inom ramen för arbetet med revidering av RAS. Den granskningen ingår i dokumentet Utvärdering av RAS, som finns på hemsidan. Som underlag för utvärderingen ingick även en Hälsoenkät och en Uppfödarenkät. Även dessa finns på hemsidan.

Avelskommittén